

V Praze dne 31. 10. 2024

Český automobilový průmysl a cirkulární ekonomika: Policy paper od EUROPEUM a INCIEN doporučuje klíčové kroky v oblasti baterií a materiálů

Institut pro evropskou politiku EUROPEUM ve spolupráci s Institutem cirkulární ekonomiky (INCIEN) zveřejnily nový policy paper s názvem „Cirkularita baterií a konstrukčních materiálů v automobilovém průmyslu jako příležitost pro Česko“. Český automobilový průmysl tvoří přibližně 9 % HDP a 26 % zpracovatelského průmyslu v ČR, zaměstnává přes 180 000 lidí a v roce 2023 vyrobil téměř 1,4 milionu vozidel, což dokazuje jeho klíčovou roli v ekonomice. Tento policy paper, který vychází z výzkumných zpráv v oblasti **baterií** a **konstrukčních materiálů**, shrnuje strategické kroky a doporučení, které mají podpořit rozvoj českého bateriového průmyslu a posílit využití nízkoemisních materiálů a cirkulárních strategií v automobilovém průmyslu. Policy paper a doprovodné studie jsou zásadním příspěvkem do debaty o transformaci automobilového průmyslu, který dnes čelí výzvám spojeným s dekarbonizací a rostoucí konkurencí zejména z Číny.

„Česká republika má významný potenciál stát se lídrem v oblasti cirkulární ekonomiky v automobilovém průmyslu,“ uvedl Filip Křenek z think tanku EUROPEUM. „Dnes zaostáváme za okolními zeměmi ve schopnosti přilákat klíčové investice do výroby baterií. Česko přitom disponuje zásobami kritických surovin a má vysoce kvalifikovanou pracovní sílu. Abychom skutečně využili tento potenciál, potřebujeme strategické investice do výrobních kapacit, ale také efektivního sběru a recyklace lithiových baterií, které by významně podpořily nejen naši soběstačnost, ale i konkurenceschopnost.“ Ve srovnání se státy Visegrádské čtyřky zatím v Česku zatím chybí velkokapacitní výroba baterií, což negativně ovlivňuje dostupnost odpadních baterií pro rozvoj domácího odvětví recyklace. To přitom představuje významnou ekonomickou příležitost, až 90-95 % surovin z baterií je možné znovu využít.

K rozvoji českého bateriového průmyslu je zásadní spolupráce veřejných a soukromých subjektů, kterou podpoří jasně definovaná vládní politika s důrazem na dlouhodobou podporu elektromobility a celý hodnotový řetězec baterií. Důležité je také posílit informovanost o legislativních povinnostech v oblasti baterií, což zahrnuje i rozšířenou odpovědnost výrobců a požadavky na recyklaci, a možnostech nejen finanční podpory strategických projektů. Národní strategie by měla využít zapojení českých subjektů do evropských dodavatelských řetězců a vyhnout se závislosti na dovozu nekompletních zahraničních technologií.

V právní úpravě je nutné usnadnit sekundární využití baterií a podpořit recyklaci s jasnými environmentálními standardy, včetně harmonizace pravidel přepravy odpadních baterií a zavedení transparentních metodik výpočtu uhlíkové stopy, recyklační účinnosti a materiálového využití.

V oblasti konstrukčních materiálů INCIEN zdůrazňuje nutnost strategického přístupu jak k dekarbonizaci materiálového cyklu, tak k vyšší cirkularitě vozidel včetně hlubšího propojení celého hodnotového řetězce automotive. A to od návrhu až po ukončení životnosti. Česko má v této souvislosti velkou příležitost stát se kromě výrobní základny také evropským hubem pro cirkulární centra na zpětný odběr, opětovné použití, opravu a repasování autodílů a konstrukčních částí vozidel. Díky takové strategii může automobilový průmysl v ČR nejen diverzifikovat své příjmy, ale také snížit závislost na dovozu materiálů, zvýšit odolnost proti krizím v dodavatelských řetězcích a zajistit udržitelnost zpracovatelského průmyslu.

Výroba oceli, hliníku a plastů se podílí přibližně 10 % na celkových emisích CO₂ v EU a téměř 50 % na všech emisích CO₂ z průmyslové výroby. Automobilový průmysl je zároveň po stavebnictví druhým největším odběratelským odvětvím těchto materiálů. **Prioritou je tak dekarbonizace emisně náročných vstupních materiálů ve výrobě vozidel, prodloužení životnosti dílů a konstrukcí, a zlepšení sběru vozidel s ukončenou životností i zpracování a recyklace výše zmíněných materiálů.**

Návrh nařízení o cirkulárním designu vozidel a nakládání s vozidly s ukončenou životností (takzvaný (ELVR) je aktuálně předmětem projednávání na úrovni EU. Vláda ČR a další zúčastněné strany přitom stále mají příležitost aktivním zapojením ovlivnit jeho finální podobu ve prospěch vyšší cirkularity, materiálové soběstačnosti a konkurenceschopnosti odvětví. ***“Značná pozornost v diskusi o ELVR je věnována cíli na 25 % recyklovaného obsahu plastů ve vozidlech. Z pohledu dekarbonizace je nicméně třeba se prioritně zaměřit na zvýšení podílu nízkoemisní oceli a hliníku ve vozidlech a vytvořit tím větší jistotu pro nákladné investice do dekarbonizace průmyslu.*** Velký potenciál z ELVR vidíme zejména v oblasti cirkulárního designu, digitálních pasů cirkularity vozidel, a rozšířené odpovědnosti výrobce. S tím pak souvisí plánované zavedení metody k posouzení životního cyklu (LCA) vozidel, které zohlední nejvýznamnější dopady jak z jejich provozu, tak i z výroby a spotřeby materiálů,” dodává Ben Hague, vedoucí výzkumného oddělení INCIEN.

Policy paper apeluje na české tvůrce politik a zúčastněné strany z automobilového průmyslu, aby aktivně podporovali uplatnění cirkulárních strategií, které přinesou nejen ekologické, ale i ekonomické výhody. Vybudování hodnotového řetězce pro baterie, zavádění nízkoemisních materiálů a podpora investic do recyklace a cirkulárních center na opětovné použití a repasování jsou podle autorů zásadní pro dlouhodobou stabilitu a dekarbonizaci českého automobilového průmyslu během celého životního cyklu a snížení jeho závislosti na dovozu primárních surovin.

Autoři by rádi poděkovali European Climate Foundation za podporu tohoto projektu. Interpretace dat, použité zdroje a závěry a doporučení obsažené v tomto policy paperu jsou výhradní odpovědností autorů.

Policy paper vychází z následujících hloubkových studií zpracovaných partnery projektu:

- [Report | Cirkularita baterií v automobilovém průmyslu jako příležitost pro Česko](#) - Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, říjen 2024,
- [Dekarbonizace a cirkularita konstrukčních materiálů v automobilovém průmyslu - Aktuální výzvy a příležitosti pro Česko](#) - Institut cirkulární ekonomiky (INCIEN), říjen 2024.

Institut pro evropskou politiku EUROPEUM je neziskový, nestrannický a nezávislý think tank, který se zaměřuje na evropskou integraci a soudržnost. EUROPEUM přispívá k posilování demokracie, bezpečnosti, stability, svobody a solidarity napříč Evropou a aktivnímu vystupování České republiky v Evropské unii. EUROPEUM provádí původní výzkum, organizuje veřejné akce a vzdělávací aktivity a formuluje nové názory a doporučení ke zlepšení domácí a evropské politiky. Více zjistíte [zde](#).

Institut Cirkulární Ekonomiky (INCIEN) je nevládní nezisková organizace, která od roku 2015 prosazuje cirkulární ekonomiku. INCIEN vznikl, protože současné tempo využívání přírodních zdrojů není udržitelné a cirkulární ekonomika nabízí řešení. Výzkumný tým realizuje díky spolupráci se zahraničními partnery, mezinárodními institucemi a tuzemskými stakeholdery i ministerstvy autorské studie k tokům materiálu a k dekarbonizačním i cirkulárním příležitostem v ČR. Dlouhodobě se věnuje mimo jiné dekarbonizaci a cirkulárním strategiím v těžkém průmyslu, stavebnictví a automobilovému průmyslu. Více zjistíte [zde](#).